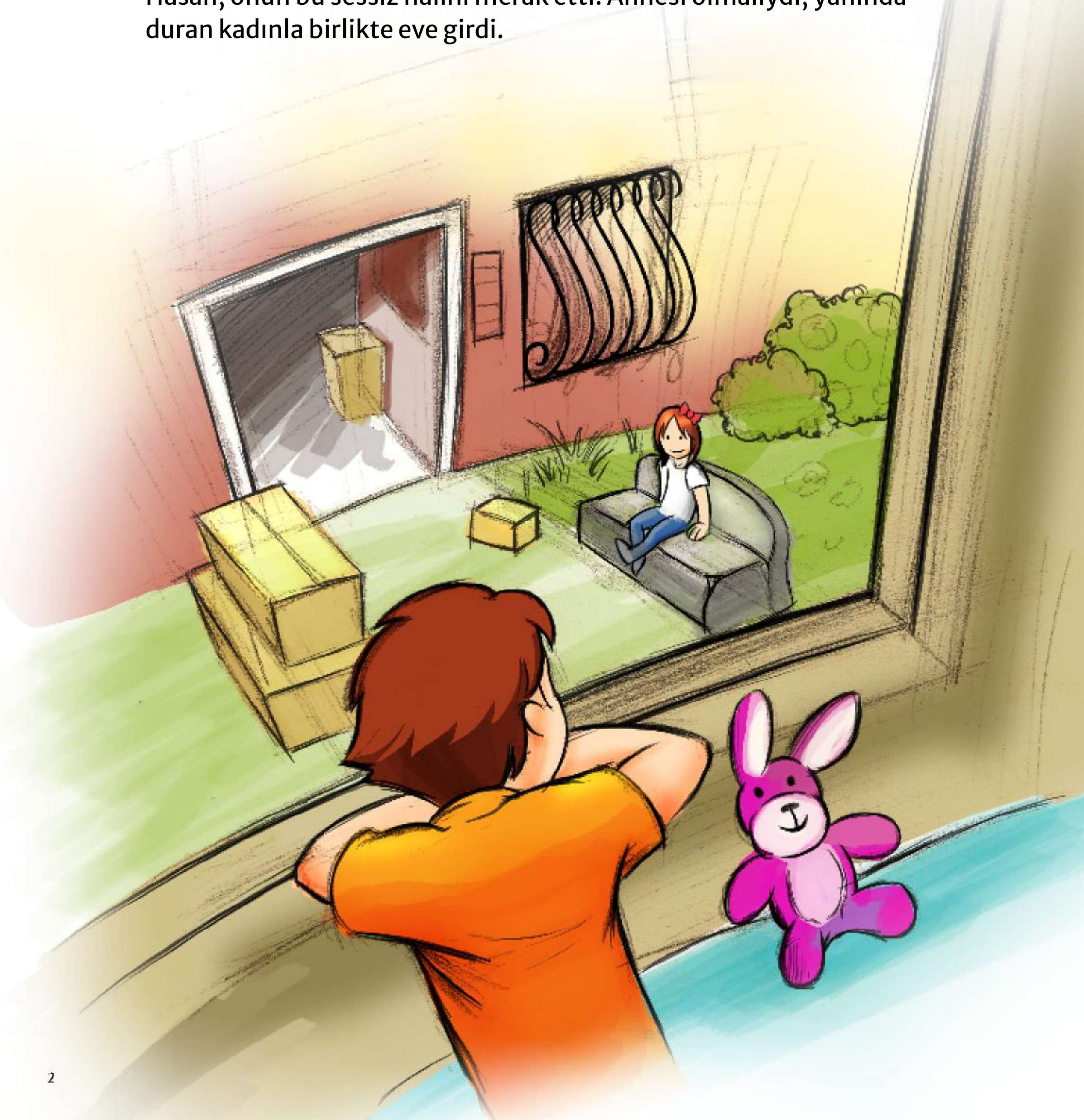


Yazıların Dili



Bir gün Hasan, odasının penceresinden dışarı bakarken taşınan bir aileyi fark etti. Nakliye arabası durmuş, eşyalar tek tek taşınıyordu. Ama eşyalar değil, balkonda sessizce duran bir kız dikkatini çekti. Kızcağız gözlerini kırpmadan olan biteni izliyordu. Kahverengi saçlarının üzerine iliştirilmiş fiyonku rüzgârda hafifçe sallanıyordu. Hasan, onun bu sessiz hâlini merak etti. Annesi olmalıydı, yanında duran kadınla birlikte eve girdi.





Ertesi sabah Hasan pencereye koştu. Kız yine oradaydı. Bu kez göz göze geldiler. Hasan gülümsedi, sonra cesaretini toplayıp pencereye seslendi: “Hoş geldiniz!” Kız cevap vermedi. Ama annesi arkadan uzanıp sıcak bir tebessümle “hoş bulduk” dedi.

Ertesi gün Seda sabunlu suyla baloncuklar yaparken balkona çıktı. Hasan “Merhaba!” diye seslendi. Seda bu kez hafifçe gülümsedi ama yine sessiz kaldı. Sessizdi... ama Hasan bu sessizliğin içinde kocaman bir şeyler olduğunu hissetmişti.



Bir ay boyunca pencereden pencereye yalnızca bakıştılar. Bir sabah Seda, elinde bir kâğıtla göründü: “Merhaba, ben Seda.” Hasan şaşırmıştı. “Ben de Hasan! Ama neden yazıyorsun?” diye seslendi. Seda başka bir kâğıt kaldırdı: “Sen de bana yazar mısın?”

Ve işte o an başladı... Her gün birbirlerine küçük notlar yazmaya başladılar. “Günaydın.” “Bugün nasılsın?” “Baloncuk yapalım mı?” Sözcükler, camdan cama uçuşan kuşlar gibiydi artık.





Bir sabah Hasan elinde bir kâğıtla camda belirdi: “Yarın doğum günüm. On iki yaşıma giriyorum. Gelir misin?”

Seda'nın yüzü önce şaşkındı. Sonra başını yavaşça salladı: “Evet.” Hasan sevincinden havalara uçtu. Hatta heyecandan bir direğe çarpıp yere düştü. Seda kahkaha atarak gülümsedi. Bu, gerçek bir arkadaşlığın ilk kahkahasıydı.

Doğum günü geldi... Pastalar hazır, süsler yerinde, arkadaşlar gelmişti.
Ama Seda yoktu. Hasan pencereye baktı, gelmedi. Saatler geçti.
Seda'dan ne ses vardı ne haber. O gün Hasan hediyeleri bile açmadı.



Ertesi gün Hasan dayanamadı. Annesinden izin alıp Seda'nın evine gitti. Kapıyı Seda'nın annesi açtı. "Merhaba, ben Hasan. Seda'yı merak ettim," dedi. Kadın şaşırdı. "Tanışıyor musunuz?" "Camdan camdan, yazışıyoruz," dedi Hasan. Kadının gözleri doldu. "Gel, anlatayım," dedi.



Seda evdeydi. Yüzü solgun, biraz yorgundu. Seda'nın annesi bir şeyler anlatırken elleriyle de hareketler yapıyordu. Seda da aynı şekilde karşılık veriyordu. Hasan merakla sordu: "Bu ne dili?" Kadın cevap verdi: "Bu, işaret dili. Seda duyamıyor ve konuşamıyor ama kalbiyle anlıyor. Dudak okuyabiliyor. Ellerini konuşturuyor."



Seda el hareketleriyle Hasan'a bir şeyler anlatmaya çalıştı. Annesi çevirdi: "Özür dilerim. Gelmediğim için çok üzgünüm. Belki beni anlayamazsın diye korktum."

Hasan kocaman bir gülümsemeye başını salladı: "Ben seni çoktan anladım Seda. Eğer sen de istersen, arkadaşım olmanı çok isterim."

Seda'nın yüzü o an ilk kez masal kahramanları gibi parladı.



Hasan hemen işaret dili öğrenmeye başladı. Seda sabırla öğretiyordu. Artık konuşmalar ellerde, gülüşlerde, kalpteydi. Dışarı çıktıklarında Hasan onun yanında yürür, dikkat ederdi. Seda sesleri duyamasa da, yanında onu anlayan bir arkadaş olduğu için güvende idi.



Birlikte oyunlar oynadılar. Birlikte kütüphaneye gittiler. Birlikte sessizce gülüp, birlikte dünyayı konuştular. Seda, Hasan'ı okulundaki arkadaşlarıyla tanıştırdı. Hasan da Seda'yı kendi arkadaş grubuna kattı. Ve herkes fark etti ki...

Aynı olmak gerekmez dost olmak için. Kalplerin dili bir kez buluştu mu, Hiçbir farklılık gerçek bir engel olamaz.



Ailelere Notlar

Farklılıklarla Karşılaşmak Doğaldır Çocuklar, farklı bireylerle karşılaştıklarında şaşırabilir. Bu durum, gelişimin doğal bir parçasıdır. Önemli olan, bu karşılaşmalar sırasında onlara nasıl eşlik ettiğimizdir. Hikâyelerde olduğu gibi, bir arkadaşlık çoğu zaman kalıpları yıkar. Etiketleyen Değil, Açıklayan Bir Dil Kullanın “Farklı gelişen”, “özel gereksinimli” gibi ifadeleri açıklarken, çocuğunuza dışlayıcı olmayan ama sade bir anlatım sunun.

👉 Örnek: “O da senin gibi bir çocuk ama bazı şeyleri daha farklı öğreniyor.”

Davranışla Yol Gösterin Sokakta ya da okulda farklılık gösteren bireylerle karşılaştığınızda empatik davranarak çocuğunuza örnek olun. Siz selam vererseniz, o da verir.

Sorularına Cevap Verin, Merakını Bastırmayın “Anne, o neden böyle?” gibi soruları geçiştirmek yerine, anlayabileceği açıklamalarla yanıtlayın. Bu, empati gelişimini destekler.

Paylaşımın Anlamını Genişletin Bir oyuncağı paylaşmak kadar bir duyguyu paylaşmak da öğreticidir. Çocuğunuzu sadece eşyayı değil, ilgisini, zamanını paylaşmaya teşvik edin.

Öğretmenlere Notlar

“Farklılık Doğaldır” Bilincini Yerleştirin Öğrencilerin öğrenme biçimlerinin ve sosyal becerilerinin farklı olabileceğini kabul ettiren kapsayıcı bir dil geliştirin.

👉 Örnek: “Herkes her şeyi aynı hızda öğrenmez ama herkes öğrenir.”

Merakı Karşılayın, Bilgilendirin Bir öğrenci başka bir arkadaşını merak ettiğinde, utanmadan ve empatiyle açıklama yapın.

👉 “Onun bazı şeyleri yapma şekli farklı ama birlikte çok güzel oyunlar oynayabilirsiniz.”

Sınıfta Herkesin Yeri Olduğunu Gösterin Engelli bireylere yönelik alay ve dışlamaya karşı sıfır tolerans gösterin. Açık kurallar belirleyin: “Bu sınıfta herkes saygıyı hak eder. Kimseyi dışlamayız.”

Aktif Katılımı Teşvik Edin Farklı gelişen öğrencileri yalnızca izleyen değil, görev alan kişiler hâline getirin. Onlara anlamlı roller verin.

👉 Örnek: Pano sorumlusu, yardım gönüllüsü.

Empatiyi Uygulamalı Olarak Öğretin

* Gözleri bağlı yürüme çalışmaları

* Sessiz iletişim egzersizleri

* Hikâyelere farklı son bulma etkinlikleri Bu tür etkinlikler soyut empati kavramını davranışa dönüştürür.

Tüm Velilerle İletişim Kurun Yalnızca engelli öğrencilerin ailesiyle değil, tüm velilerle aktif iletişim hâlinde olun. Önyargılar evde başlar, sınıfta dönüşür.

Dilin Gücü – Küçük Sözler, Büyük Etkiler

✗ Kaçınılması Gereken Kalıplar: • “Onlar farklı zaten.” • “Bizden değil.” • “Normal/özel çocuk” ayrımı • “Uslu ol, yoksa özürlü olursun.” Bu sözler, çocukların zihninde dışlayıcı ayrımlar oluşturur.

✅ Yerine Kullanılabilecek İfadeler: • “Herkes bazı şeyleri farklı yapabilir.” • “O da senin gibi oyun oynamayı seviyor.” • “Aynı olmak gerekmez, birlikte olmak güzeldir.”

🔒 Unutmayın: Empati, doğuştan gelen değil, öğrenilen bir değerdir. Farklılıklara saygı, çocuğunuza verebileceğiniz en güçlü yaşam rehberidir.

Ailelere – Kalbe Yolculuk

Bazı hikâyeler sadece okunmaz, hissedilir. Elinizde tuttuğunuz öykü de böyle bir dokunuş taşıyor.

Bir gün çocuğunuz, farklı gelişen biriyle karşılaştığında size sorabilir: “Anne, o neden konuşmuyor?” “Baba, o niye yürümüyor?” İşte o an, gerçek eğitimin başladığı andır.

👉 “Bazı çocuklar bazı şeyleri zor öğrenir ama sevgileri kocamandır,” diyebilirsiniz örneğin.

Korku öğretilirse büyür; empati öğretilirse değiştirir. Merak eden çocuğunuzu susturmayın, yönlendirin.

Sakıncalı bazı sözler çok derin yaralar bırakabilir.

👉 “Uslu dur, yoksa özürlü olursun” gibi sözler hem çocuğunuzu hem başkalarını kırar. Diliniz anlayışın dili olsun.

Ve bir gün çocuğunuz dışlanan bir arkadaşını evinize getirdiğinde, onun gözlerinin içine bakarak şöyle diyebilmelisiniz: “İyi ki varsın. Sen çok şey öğrettin bize.”

Öğretmenlere – Kalpten Öğretenler İçin

Bazı dersler sınavla ölçülmez; sevgiyle hatırlanır.

Bir çocuk diğerine bakarken tereddüt ettiğinde siz devreye girin:

👉 “Bu tekerlekli sandalye onun kanadı gibi. Ona uçmayı sağlar.” Sınıfa farklı gelişen bir birey geldiğinde, müfredattan önce birlikte yaşamayı öğretin. Bilgiden önce bağ kurmayı, kalıptan önce değer vermeyi anlatın.

Akran zorbalığını ‘çocukça’ deyip geçmeyin. “Onlar başka” gibi cümleler, bir kalbi derinden yaralayabilir. Siz iyileştiren olun.

👉 Deyin ki: “Bu sınıfta herkesin bir yeri var. Biz birlikte güçlüyüz.”

Empatiyi oyunla öğretin, sessiz öğrencilere söz verin, kahramanlıkları birlikte keşfedin.

Son Söz

Her çocuk, bir kelimeyle büyür. Bir bakışla cesaretlenir. Bir davranışla güçlenir... ya da içine kapanır.

ÖZÜRLÜLER VAKFI ÇOCUK YAYINLARI

Yazıların Dili

Yazar: *Elif Uzel*

İllüstrasyon: *Erinç Kaan*

Grafik tasarım ve hazırlık: *Viraj İletişim*

Yayına hazırlayan: *Esra Berberoğlu*

Yayına hazırlamada katkı sağlayanlar: *Nur İçözü*



Özürlüler Vakfı hakkında

Özürlüler Vakfı, 1998 yılında İstanbul'da kurulan ve kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Bedensel, görme, işitme, zihinsel özürlü ve süregen hastalığı olan bireyleri toplum nezdinde temsil etmeyi, sorunlarını sürekli gündeme getirerek çözümü için kamuoyu oluşturmayı ilke edinmiştir. Özürlü hakları ve ayrımcılıkla mücadele alanında çalışmalar yürütmektedir.

